

MATEŘSKÁ ŠKOLA, Praha 3
nám. Jiřího z Lobkovic 23/119
130 00 Praha 3

e-mail: mslobkovic@volny.cz
IČO: 65 99 31 10



LOGOPEDICKÁ CHVILKA

aneb

LOGOPEDICKÁ PREVENCE HROU



Vpracovala:

Bc. Tereza Benešová, DiS.

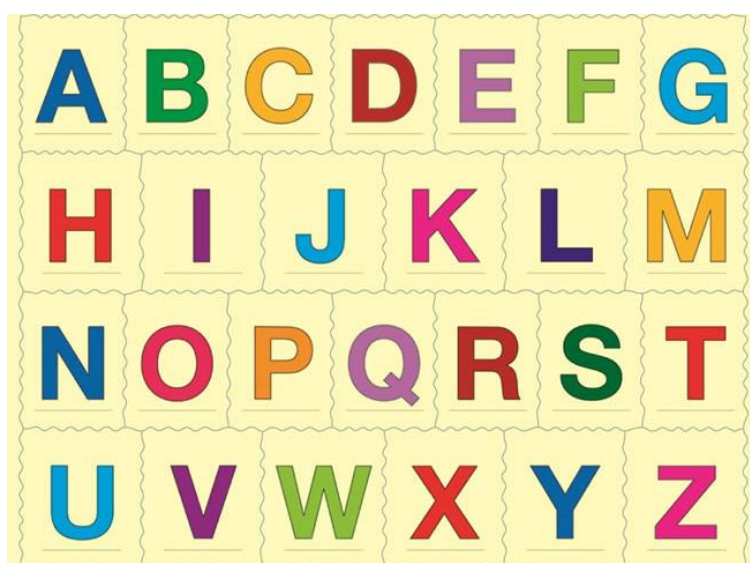
výhradně pro účely MŠ nám. Jiřího z Lobkovic 23/119

POPIS PŘÍRUČKY

Tato příručka je zaměřena na prevenci správné mluvy a výslovnosti u dětí v předškolním věku. Má za úkol působit na děti preventivně hravou formou a pomáhat či předcházet případným logopedickým vadám.

Obsahuje konkrétní praktické činnosti, které je možné přirozeně zařadit během dne pobytu v mateřské škole či kdykoli jinde při práci s dětmi. Jedná se o logopedické hry, říkanky, básničky či logopedickou gymnastiku mluvidel.

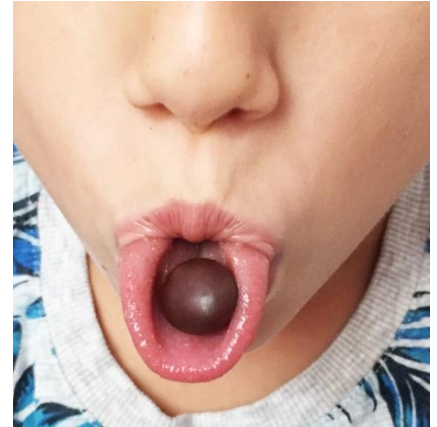
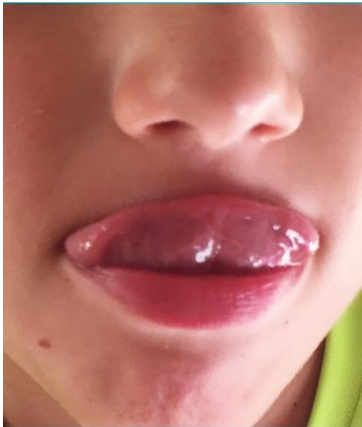
Téměř každá aktivita je spojena s názornými pomůckami a to například s obrázky, omalovánky, atd. – tím se jedná pro děti o něco zcela přirozeného, zábavného a hravého. Přitom se ale zaměřujeme na velmi podstatnou preventivní logopedickou činnost.



1. LOGOPEDICKÁ GYMNASTIKA MLUVIDEL

Tyto aktivity můžeme zařadit např. během ranního kruhu při pobytu v MŠ.

- **Cvičení s jazykem** (tvoření špičky, ruličky, lehké vysouvání a zasouvání jazyka, předvádění „Čertíka“, dosahování na nos či bradu, pohyb jazyka zleva doprava atd.).
- **Cvičení dolní čelisti** (pohyb dolní čelisti při zavřených ústech, otevírání a zavírání úst – hra „Na ospalce“).
- **Cvičení rtů** (střídání úsměvu s mračením, posílání pusinek, našpulení rtů – hra „Na kapříky“).



2. PRŮPRAVNÁ CVIČENÍ K ARTIKULACI

Napodobování pohybů mluvidel. Motivace zvuků při vyvozování hlásek (např. *Á* – zíváme, *Ó* – divíme se, *AU* – to to bolí atd.)



3. SPRÁVNÁ ARTIKULACE HLÁSEK

Pro správnou artikulaci hlásek T, D, N, L, R, Ř:

- stáhnout jazyk dozadu, potom ho vést vpřed „malíř maluje“,
- v ústech vytvořit jazykem mističku
- mističku zvednout a klepat s ní o horní patro „mlaskání“

Pro správnou artikulaci hlásek P, B, M, F, V:

- nafouknout obě tváře a pouštět vzduch po troškách ven přes pevný závěr - „děda kouří fajfku, mašinka se rozjíždí a zvyšuje rychlost PBPB“, popř. ucpávat nos
- držet horní zuby proti dolnímu rtu „fouká vítr fiiiii“

Pro správnou artikulaci hlásek C, S, Z, Č, Š, Ž, Ť, Ď, Ň:

- přitisknout špičku jazyka za dolní zuby a trochu otvírat a zavírat pusou „klíček dáme do zámku, otevřeme a zavřeme dveře“
- roztáhnout jazyk do placičky a okrajem ho přitisknout ke všem dolním zubům „máma dělá placku z těsta a zoubky jsou formička“
- totéž nahoře

(Skvěle nám poslouží „logopedické karty“, které si můžeme sami vyrobit či zakoupit).



4. RYTMIZACE SLOV, ŘÍKADEL A ROZPOČÍTADEL

Dělení slov na slabiky – nejdříve vytleská učitelka a pak děti opakují. Zvládnuto – děti vytleskávají samy (své jméno, co je na obrázku, atd.). Dáváme pozor na dodržení dlouhých slabik.

5. ZPĚV A RYTMIZACE PÍSNÍČEK

Tato aktivita se může zakomponovat do chvílky hudebních činností.

Při nácvičku písničky postupujeme stejně jako u říkadel, ale děti rytmus vytukávají např. ozvučnými dřívky apod. Děti doprovázíme hrou na hudební nástroj.

6. LOGOPEDICKÉ HRY

- **Rozumění řeči** – děti opakují po učitelce, co udělá:
„*Dal jsem tužku na knížku*“ apod. Dáme na stůl knížku a tužku, dítě podle pokynů pokládá tužku nad knížku, pod, vedle, na ni – různé rekvizity a předměty – dbát na správné pořadí.
- **Slovní zásoba** – všeobecně zaměřené hry:
„*Šla babička do městečka a koupila tam...*“ – slova na doplnění volíme podle tématu, další dítě přidá další slovo „*Šla babička do městečka a koupila tam jablíčko.*“, „*Šla babička do městečka a koupila tam jablíčko a hrušku.*“ – používáme podstatná jména.
- Stejná hra se slovesy „*Moje maminka vaří*“. „*Moje maminka vaří a pere*“.
- Stejná hra s přídavnými jmény „*Pastelka v krabičce je červená*“. „*Pastelka v krabičce je červená a zelená.*“

- **Hry se slovy:**

Protiklady – dospělý nabízí slovo, dítě hledá nejvhodnější protiklad velký – malý, vysoký – nízký, světlo – tma, často se narazí na obsahové nepřesnosti typu vysoký – malý nutné vysvětlit rozdíly mezi slovy

Přirovnání – vysoký jako ... (komín), velký jako ... (obr)

Synonyma – „Řekni to jinak“ – obměňujeme větu vymyšlením jiných slov se stejným významem „Honzík jedl jablko.“ „Honzík papal jablko.“ „Honzík baštil.“

Hledání významu – k čemu je to dobré, co se s tím dělá, kdo to potřebuje, např. koš na houby, na prádlo, na odpadky, na basketbal.

Hledání přechylování slov – prodavač – prodavačka, učitel – učitelka, kuchař – kuchařka.

Hledání souvislosti – k čemu to patří (ucho k tašce, k hrnečku, na hlavu).

- **Básnička na každé písmenko**

Je vhodné naučit se např. každý týden jednu básničku na jednotlivé písmenko.

- **Rytmizace řeči – rozpočítadla:**

Rozpočítadla můžeme zařadit do různých pohybových her a soutěží.

1. Jede jehla po potoce, jmenuje se klíč, na koho to slovo padne, ten musí jít pryč.

2. Jeden, dva, tři, my jsme bratři, který je to mezi námi, co si za-
lez do té slámy? Tu je tuhle ten, vyhod'me ho z kola ven!

3. U našeho lesíka, starý ježek naříká. Ztratil tam prý nové boty,
když šel včera do roboty. Nenaříkej ježku náš, mezi námi boty
máš. Ať je vzal ten, nebo ten, vypíchej ho z kola ven.

- **Dýchání:**

*Můžeme propojit s každodenní rozvíčkou, tělesnými cvičeními a
pohybovými hrami, ale i s hudební činností.*

- dýchání nosem - hluboký nádech pouze nosem, vydechovat
nosem i ústy

- vědomé vnímání vůně květin, posekané trávy (pozor na aler-
giky), jablíčka

- foukání brčkem do vody, pouštění bublinek

- foukání do bublifuku

- pití brčkem (sledovat, zda dítě nedýchá ústními štěrbinami)

- pískání na píšťalky, flétničky, frkačky z pouti, nafukovací ba-
lónky

- foukání do papírového kapesníčku

- foukaná kopaná (smotek vaty, míček z polystyrénu, peříčko se

snažíme udržet na povrchu stolu a dopravit je foukáním do brány, hráči se ve hře střídají)

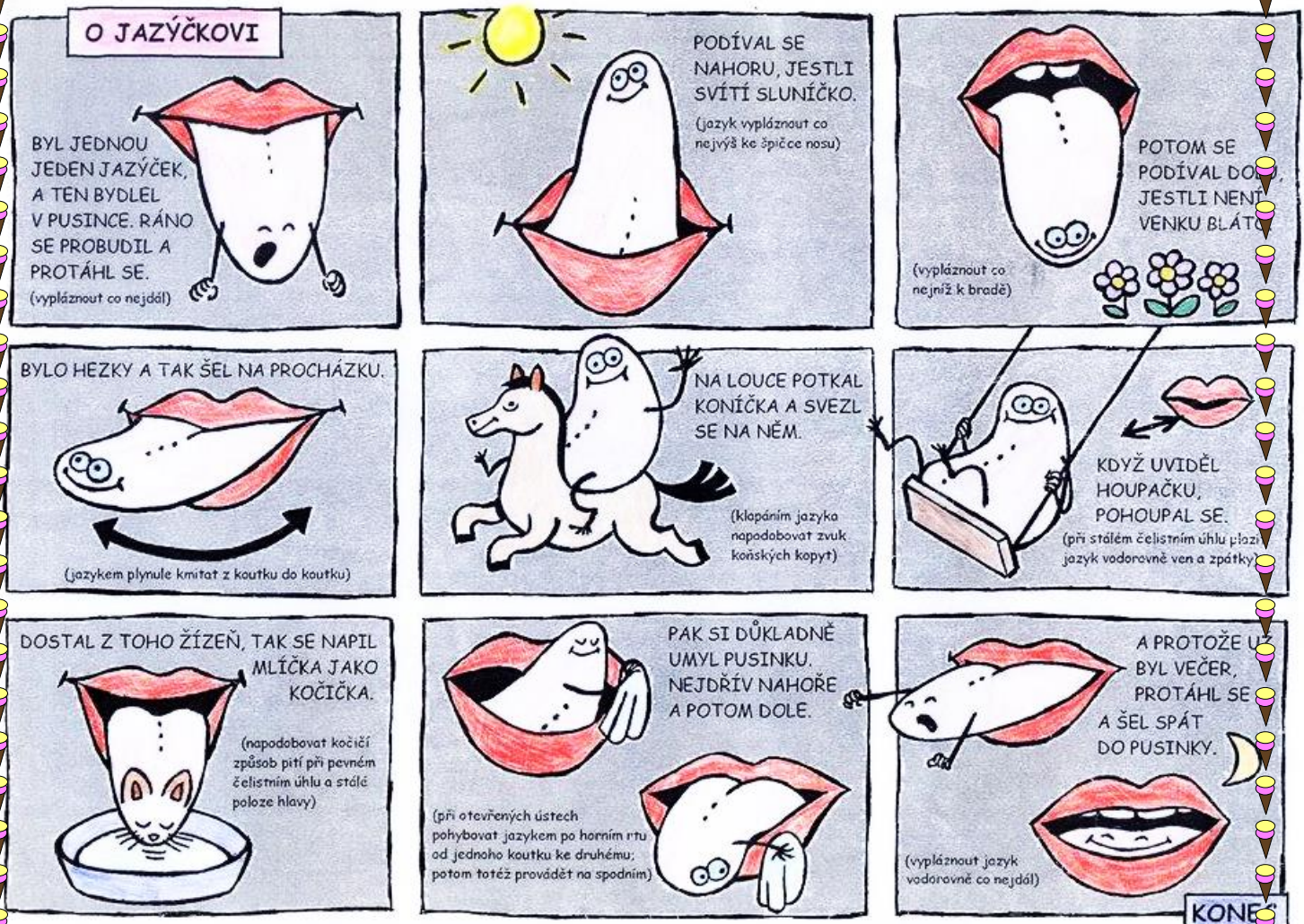
- foukáním udržet ve vzduchu peříčko, semínka odkvetlé pampeřičky

- ohýbat plamen svíčky, aniž ji uhasíme

- jedním dlouhým fouknutím sfouknout více svíček

- hra na zobcovou flétnu

- hry ve vodě (vypouštění bublinek) – nádech, ucpat nos a do mísy z vodou vydechnout



KDY NAVŠTÍVIT LOGOPEDA?

DĚTI

Vždy, když si nejste jisti, zda řečový vývoj dítěte probíhá správně

- Nemluví-li dítě včas a správně, případně nemluví-li vůbec ještě ve 3 letech věku
- Zadržává a obtíže trvají déle než 1 měsíc
- Dyslalie (patlavost) - v jakém věku má umět správně vyslovovat?
 - 3 roky - P, B, M, K, G, J, H, CH, F, V a samohlásky*
 - 3,5 roku - D, T, N, L, Ě*
 - 4 roky - Ď, Ť, Ň*
 - 4,5 roku - Č, Š, Ž*
 - 5 let - C, S, Z, R*
 - 5,5 roku - Ř, diferenciací sykavek*
- Pokud lze předpokládat poruchu řeči kvůli onemocnění nebo vadě (rozštěp, sluchová vada, autismus)
- Při obtížích dítěte naučit se číst nebo psát běžnými metodami (specifická porucha učení)
- Logoped vám pomůže také při vadách a poruchách hlasu, sluchu či polykání



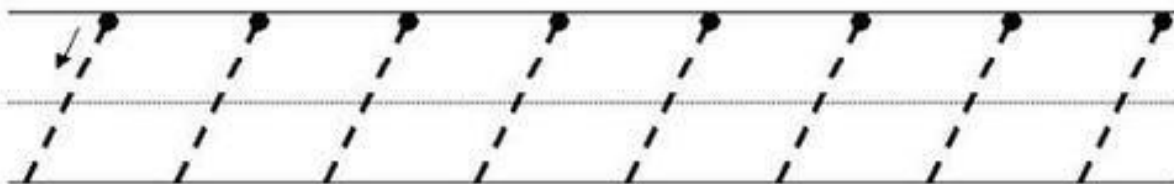
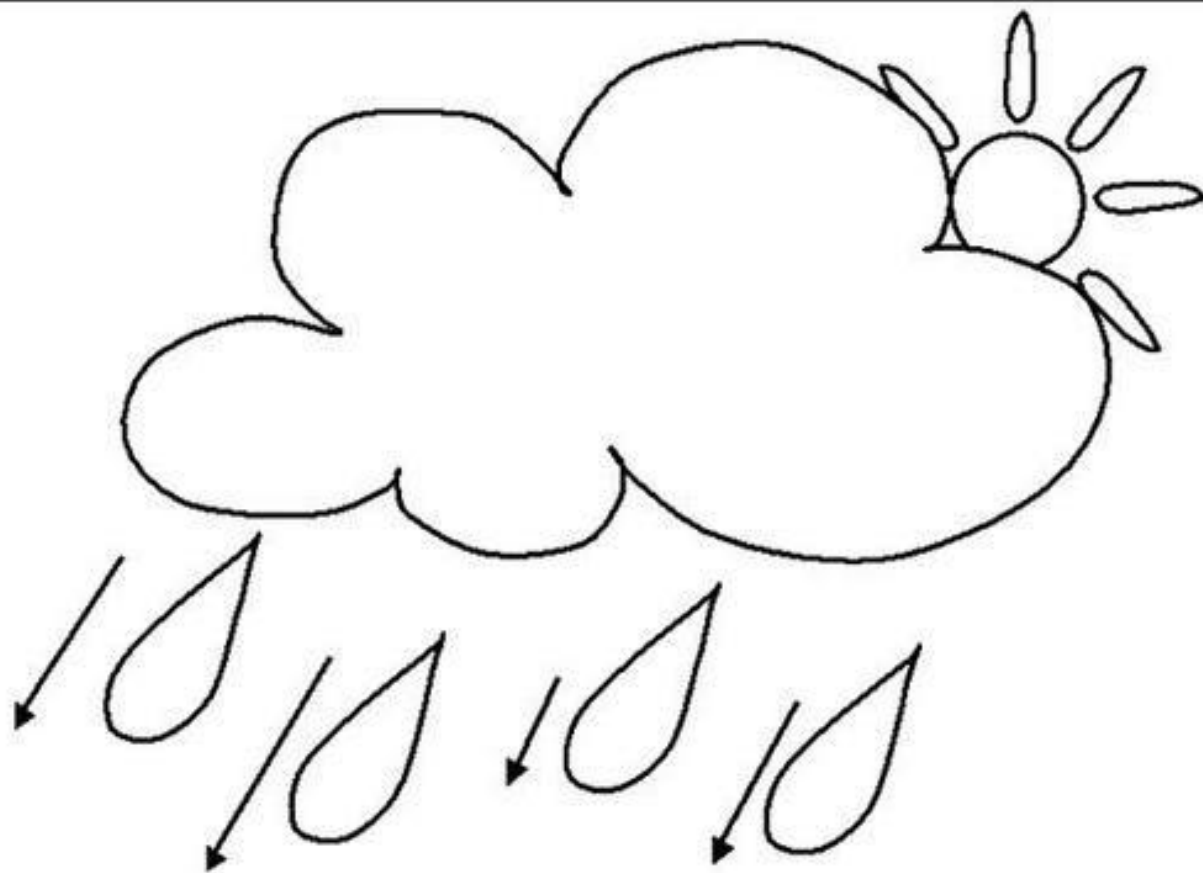
DOSPĚLÍ

Příčinou vzniku obtíží může být cévní mozková příhoda, úraz, operace, onemocnění

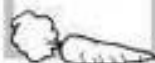
- Ztratí-li schopnost komunikovat mluvenou či psanou řečí
- Objeví-li se obtíže při polykání
- Vznikne-li porucha paměti
- Při poruše hlasu
- Logopeda můžete navštívit i v případě vady výslovnosti přetrvávající z dětství




GRAFOMOTORICKÉ CVIČENÍ:



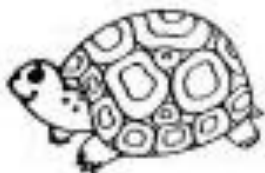
OBTÁHNI CO NEJPŘESNĚJI ŠEDÉ ČARY, KTERÉ VEDOU OD ZVÍŘÁTEK.



Nápady pro Aničku 

LOGOPEDICKÉ OMALOVÁNKY:

Ke každému zvířátku udělej tolik teček, kolik má jeho název slabik (jak je to u papouška). Ty obrázky, které uděláš správně můžeš vybarvit.



✓ Obrázky cvičení s pusinkou a jazykem si vybarvi.

✓ Když podle nich budeš cvičit pravidelně, pak ti povídání půjde samo a všichni ti budou rozumět!



Zesiroka se usmějeme –
procvičíme široký úsměv pro
správnou výslovnost (e, i).



Pošleme marnince pusinku –
pusu našpulíme, jako kapřík!
Dobře půjde vyslovovat čšš.



Prská kaštan – p – p – p – p,
b, b, b
cvičení retního uzávěru.



Jazyk v klidové poloze
– pouze volně se zdvihá
a padá.



Kmitání jazykem ze strany na
stranu – jako budík – tik tak.



Sřídát koutky – kmitat jazykem
zprava do leva, jako hodiny.
Hýbnost jazyka umožníme dobrou
výslovnost sykavek.



Umýváme pusinku
nahore i dole.



Tukáme jazykem na patro –
jako když jede koník
– nácvik na hlásku K a G.



Vysouvat jazyk až k nosu.
Dosáhneš na nos?



Umýváme pusinku
nahore i dole.



Umýváme pusinku
nahore i dole.



jazyk



Cvičení jazyka
– jazyk za dolní zuby.



Umyjeme horní zoubky – ze
předu – jako když stěrače
u auta myjí okno.



Jazykem umyjeme dolní
zoubky.



A kdo umí z jazyka ruličku –
ten už je školák!



Jazykem fukáme
a počítáme horní zoubky.



Spočítáme zoubky
v dolní řadě.



Nafoukneme
pravou tvář.



Jazyk v klidové poloze za
dolními řezáky, vyslovujeme
čččč, šššš, žžžž.



Nafoukneme
levou tvář.



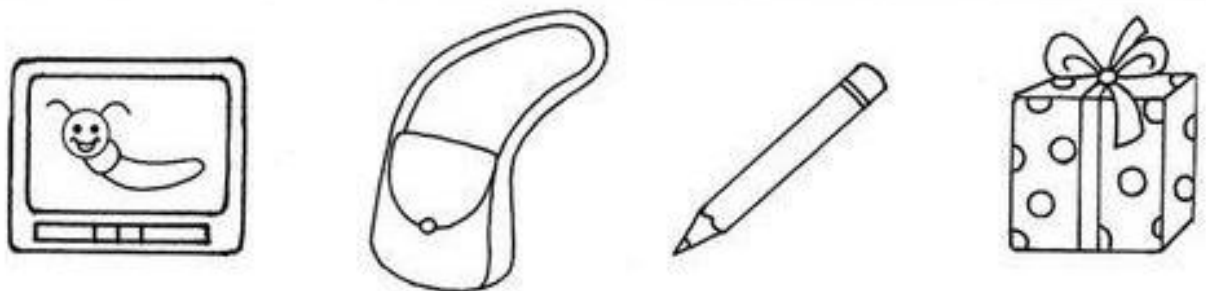
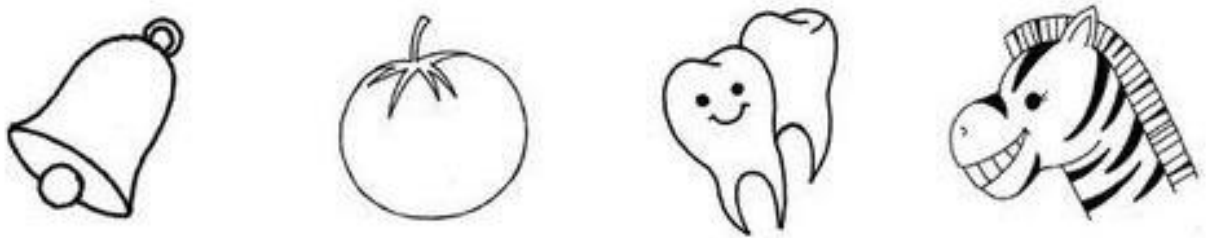
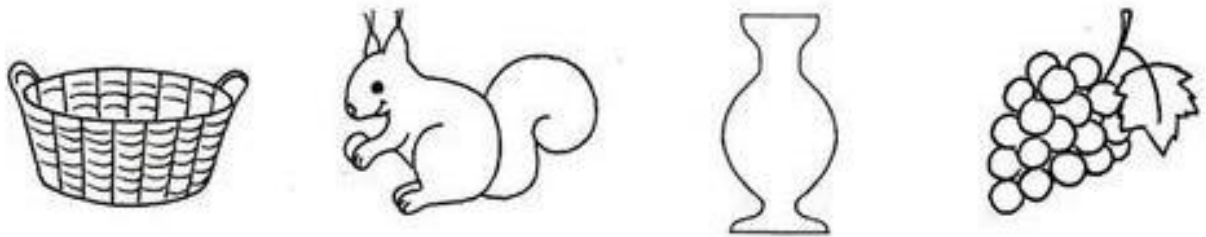
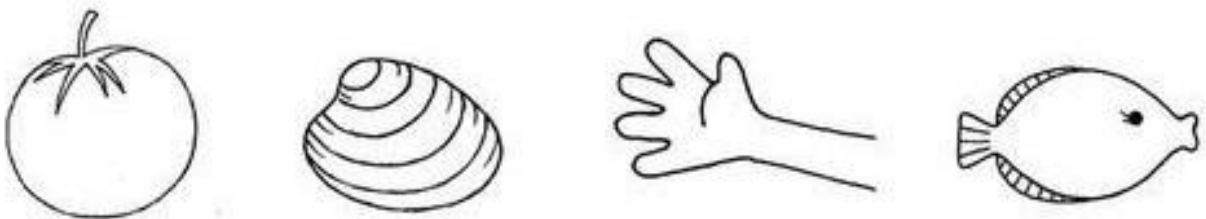
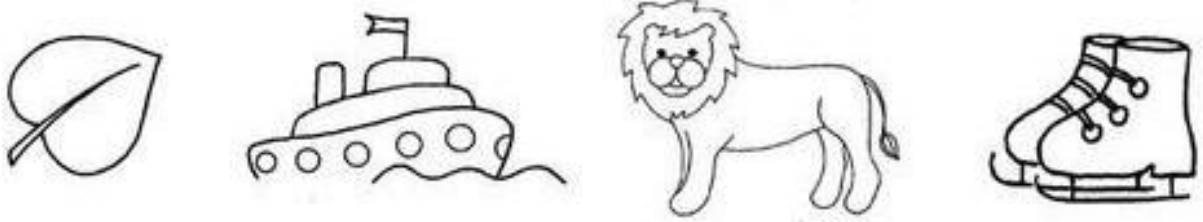
Uděláme
bezzubého dědečka.



Klepeme jazykem na patro,
jako kladivkem – nácvik pro
hlásku L.

JINÁ HLÁSKA

V řadě obrázků najdi ten, který nezačíná stejnou hláskou jako ostatní, škrtni ho. Obrázky vybarvi.



LOGOPEDICKÉ PRACOVNÍ LISTY

ĎTSKÉ STRÁNKY

LOGOPEDICKÝ LIST - TRÉNUJEME VÝSLOVNOST

Návod:

Nechte děti pojmenovat, co vidí na obrázcích. Zpočátku se soustřeďte na správnou výslovnost slova. Když si bude dítě jistější, může zkusit spojit slovo s dalším slovem (banán - dva banány - banány se jí, dva banány, ...). Nejnáročnější je tvoření vět. Zkuste přimět dítě, aby vymyslelo ke každému slovu krátkou větu (Nápoj pijeme. Jeden pán jedl banány)

N

pro děti



Slova: PANENKA, OPONA, PÁN, KLAUN, BANÁN, LANOVKA, LANO, FÉN, KAMNA, VANA, OKNO, NOTY, MIMINO, BUBEN (BUBÍNEK)

www.detskestranky.cz © imprimis

ĎETSKÉ STRÁNKY

LOGOPEDICKÝ LIST - TRÉNUJEME VÝSLOVNOST

Jak se „P“ správně vysloví?

Stiskneme rty, zuby jsou schované, zadržíme dech a před ústa dáme ruku. Šeptem vypustíme vzduch na ruku.

P

pro rodiče

Pojďte to zkusit. Nejdříve slabiky a slova:

pa, pe, pi, po, pu, pá, pé, pí, pó, pú, papa, pápá, pepe, pépé, pipi, pípi,
popo, pópó, pupu, púpú, papá, pan, pán, páv, páka, pád, padat, padák,
padáme, pádlo, pach, pálit, palec, paluba, panák, pane, paní, panna, papoušek, pas, pás,
pásek, pást, pasta, pata, pátek, patka, pátá, pátý, páté, pec, pedál, peče, pekl, pekla,
pekáč, pelech, penál, peníze, pes, pěst, pět, pevný, piano, pídít, piha, pije, nepije, napije,
dopije, vypije, píchá, nepíchá, pila, pivo, pilný, pípa, písnička, píská, pistole, piškoty, pyl,
pysk, pytel, pyžamo, pláče, nepláče, plachty, plakat, plamínek, plamen, planeta, plán,
plastelína, plápolá, plaší, pláštěnka, platí, doplatí, platan, plátek, plátno, plave, doplave,
neplave, plazí, pléd, plena, ples, pleš, pleť, plevel, plivat, plný, plod, plomba, plot, plout,
pluje, dopluje, plovací, pluh, pluk, plus, plyn, plyš,
podle, pobavit, pobíhá, pobízí, pobočka, pobodá, nepobodá, pobyt, pocit, pocta, počasí,
počet, počítá, početník, počítací, počítač, počkat, pod, podává, podací, podala, podél,
poděkuj, podepirat, podjet, podkolenka, podlý, podnos, podojit, podpatek, podpírat, podšít,
podvod, podzim, pohádka, pohladí, pohled, pohoda, pohoupe, pohyb, pochod, pochoutka,
pochyby, pojídat, pojit, poklice, pokoj, pokus, pokud, popud, pól, poláme, pole, poledne,
poleno, polepí, nepolepí, poleva, polévka, polije, polít, nepolije, polobotka, polovina, položit,
pomalu, pomoc, ponechat, ponorka, ponožka, popel, popálí, spálí, popis, posadí, posel,
potok, posila, poslouchat, postel, postup, pošta, pot, potah, potají, potíže, potok, potom,
potupa, poučit, pouť, pouto, pouze, povel, povaha, povídla, povolání, póza
puď, půda, puč, pudl, puch, půjčit, puk, půl, puma, pupík, pusa, pustit, půlka, pumpa
Pepa, Pěťa, Pipi, mapa, pilný, pták, ptáci, napadá, panenka

A teď celé věty:

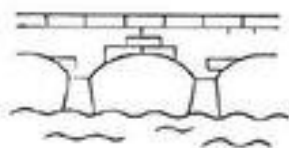
Pan Pilný plakal. Pepa se ptá: Kde je potok? U potoka je Pěťa a pobíhá. Pejsku, podívej, to je pata. Pěťa dopil plnou lahev vody. Pepa vidí padák. Padá pomalu. Pipi, podáš mi pastu? Pádlo bouchlo do potoka. Pilná Petka pohladí pejška. Pozor, popel pálí! Pejsek je pudl. Neposedí, pobíhá a pobíhá. Pane, máte pivo? Taky mapu? Papoušek Pipi vypil vodu. Povídej, pálí polévka? Je teplá, ale nepálí. Nepochkej se. Pouze Pepa plave v potoce. Pan Soukup neplave. Má pohodu – pije pivo a jí polévku. Teta Pája upekla plný pekáč buchet. V pátek pojedeme na ples. V pokoji je početník a počítač. Zpíváme písničky. Pájina pusa se pomalu popálila o pekáč. Pája pláče. Neplač! Půjdeme na hokej. Kde je puk? V pokoji. V půl páté bude tma. U pumpy je Pepovo auto. Pan Pecen houpe Pavlíka. Houpy, houpy.

www.detskestranky.cz © imprimis

HLÁSKY M A N



Umiš rozdělit slova podle hlásek, na které začínají? Přiřaď slova k mamin-
ce nebo k nůžkám.



LOGOPEDICKÉ PUBLIKACE

